HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מוסר. שמין מתכוין לכך: **גחלת של מתכת.** שמשליכין לחוץ לפסולת[ו] של גרוגל דלת שייך כיבוי בהכי מדאורייתא ומדרבנן לאסורה ולהיכא דליכא מזקק לרבים לא גזרו על השבות: **אבל לא של עץ.** לחיסורא דאוריימתא היא וחייב קקיליה: **אפילו של עץ נמי.** דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה לריכה גופה פטור עליה וכל כיבוי אינו לריך לגופו חון מעושי פחמין או מהכהבי פחילה: **הלכך.** כיון דאסרת לא גזרו אבות דכיבוי מתכת אמקוס נמקוס מזקק לרבים: **קון נרשום הרבים מוליכו פחות פחות מד' אמות.** עד שיסלקנו לגידי רשות הרבים לאיסורא דרבנן הוא: **וכרמלית.** דטלטול דידיה דרבנן: **אפילו טובא.** יעבירנו בעקירה אחת: **חמין לאוך לון.** דקסבר תמאה גבר ואין החמין מרתיחין את הלון אלא מפשירין: **ולא לון לאוך חמין.** שהמתעוים מרתיחים את העליונים דתמאה גבר: **נכום.** ללמתיס קבעי להו ולא ניחא ליה שיחומו הרבה ועוד דכלי שני הוא: **לוסר.** לפילו חמין לתוך לון: **ספל הרי הוא לחמבטי.** ואף על גב דכלי שני הוא הואיל ולאו לאתיה אלא לרחיצה אפילו הניחא ליה שיחמו הרבה וגזרינן: **אלא בשבת לחילה בחמין ליכא.** בתמיה. דהא לרבי שמעון אפילו חמין לתוך לון אסור לא אפשר אלא בשבת רחיצה בחמין ליכא מי סברת רבי שמעון אסיפא קאי אריש קאי ובית הלל מתירין בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר צונן לתוך חמין לימא רבי שמעון בן מנסיא דאמר כב"ש הכי קאמר[ז] לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא ליה לרבא דלא קפיד[ח] אמנא מדתני רבי חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין אמר ליה רב הונא לרב אשי דילמא שאני התם דמיפסק כלי אמר ליה מערה איתמר[ט] מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין: **מתני'**[י] **האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל אפילו** של עץ נמי. ותם תאמר ומאי ס"ד דמקשה וכי משום דסבר שמואל כרבי שמעון נחין מתכוין יסבור כמותו במלאכה שאינו לריך לגופה[א] וי"ל דס"ד דמקשה דולמי הא נהמ תלית משום דסבר רבי יהודה במלאכה שאינו לריך לגופה חייב [מתיר] נחין מתכוין ולרבי יהודה נמי אסור אין מתכוין אפילו בגרירה דמתכוין עלמו לא אסיר אלא מדרבנן דלמתני' לקמן ובשילהי כל המדיר (זבחים דף לח: ושם)[ב] לחמר שמואל המתנדב יין מביאו ומזלפו ע"ג המזבח ופריך והא קא מכבה ומשני דסבר דבר שאין מתכוין מותר ופריך כי הכא לחמר שמואל מכבין גחלת של מתכת אבל לא של עץ והשתא אומר רשב"ל דפריך מכ"ש דכיון דסבר שמואל דמלאכה שאינה לריכה לגופה חייב מ"מ קשיא ליה נמי בשבת דבר שאין מתכוין אסור דסבר המקשה דהמם להא נהמ תלית כמו מקשה דהכא וכיון דבשבת אסור אין מתכוין כ"ש בעלמא אך הקשה דמשמע לחי שור שבר שמואל מלאכה שאינה לריכה לו פטור עליה הוה אחי שפיר ואחמי והא מלאכה שאינה לריכה לגופה בשבת אסיקנא דמיירי בגחלת של עץ ומדקאמר רבינא קוץ ברשה"ר מוליכו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית אפילו טובא אבל נותן כו': ת"ר נותן אדם חמין לתוך הצונן ולא הצונן לתוך החמין דברי בית שמאי ובית הלל אומרים בין חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד"א בכום אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ולא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר אמר רב נחמן הלכה כר"ש בן מנסיא סבר רב יוסף למימר ספל הרי הוא באמבטי א"ל אביי תני ר' חייא ספל אינו באמבטי ולמאי דסליק אדעתא מעיקרא דספל הרי הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה כרבי שמעון בן מנסיא אלא בשבת רחיצה בחמין ליכא מי סברת רבי שמעון אסיפא קאי אריש קאי ובית הלל מתירין בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר צונן לתוך חמין לימא רבי שמעון בן מנסיא דאמר כב"ש הכי קאמר[ז] לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא ליה לרבא דלא קפיד[ח] אמנא מדתני רבי חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין אמר ליה רב הונא לרב אשי דילמא שאני התם דמיפסק כלי אמר ליה מערה איתמר[ט] מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין: **מתני'**[י] **האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין** אבל נמי הא מבשל כדי קליפה כמו שאפרש לקמן בע"ה[ה] אלא נראה כמו שאומר ר"ת[ו] לחמין לתוך לון משמע שהלונין של מטה מרוחים שדרך ליתן המועט במרובה[ז] ולכך אין מבשלים החמין המועטים כלל לפי שמתערבין בלונין המרובין ומתבטל חמימותן ולא לון לתוך חמין שהחמין של מטה מרוחין ומתערבין בהן הלונין המועטין ומתבשלין: **אבל באמבטי בו'.** נראה דהאי לאמבטי חיירי כגון שהוא כלי שני ולא הוי כהוחו לאמבטי לעלין[י] דקאמר בקשתי להניח פך באמבטי מדקאמר ספל אינו באמבטי והאי ספל ע"כ כלי שני דאי כלי ראשון לחמין לאמבטי אינו באמבטי הוי כלי שני ועוד דאי באמבטי שהוא כלי ראשון לחמין חיירי לא הוה ליה למינקט לאמבטי אלא מיהא שהוא לאמתיס דומיא דכום ומדנקט לאמבטי משמע דבכלי שני חיירי ואתא לאפלוגי בכלי שני בין כום שהוא לאמתיס לאמבטי לפי שחמין הרבה ואיכא למיגזר דהרותח חוזר לחמין הוא ובמתני' דנקט במיחם שהוא לחמין לא יתן לתוכו מים הוה אלי למימר באמבטי שהוא שני לא יתן לתוכו מים אלא לחמין: **מי סברת ר"ש בן מנסיא אסיפא קאי אריש קאי.** [ח]היינו דוקא לחמי דס"ד לרב יוסף מעיקרא[ט] אבל לחמי דמקשי' דספל לאו כאמבטי קאי[י] לאסיפא נכום וסבר שפיר ר"ש בן מנסיא כב"ה דלאיבעי לון לחוך חמין מותר ואתיא אתני' דשריא לחוך הכום אליבא דהלכתא דהלכה כר"ש בן מנסיא[יא] וא"ת לחמי דלאיבעי לון לחוך חמין אסור בכום אפילו לחוך לון לחוך חמין[יב] מחי קאמ"ל רב יוסף דספל הרי הוא כאמבטי כום נמי הרי הוא כאמבטי לר"ש בן מנסיא דהלכתא כוותיה וי"ל[יג] דרב יוסף לב"ה אתא דאמרי לחוך לון אפילו חמין לחוך חמין אסור[יד] **נותן אדם קיתון של מים**: **שאני התם דמפסיק כלי.** וא"ת לחמר לעיל (דף מ:) טול בכלי שני ותן לחוך בכלי לחמין לא מע"ג דמפסיק מנא וי"ל דהתם בכלי לחמין והכא בכלי שני אחני: שאסור לתת בתוכו צונן מועטין בהיות חמין בו כדי שיחמו אלא מרובין כדי להפשירן], כי המיחם הוא עצמו מיחם, אבל ספל ואמבטי וכוס שמתחממין בכלי אחד ומערין בתוך הללו לפיכך מותר שנמצאו כלי שני, וקיי"ל כלי שני מותר.

ו) זבחים נח:, ב) [שם נב.], ג) [ביצה כח:], ד) [לקמן קלה. יבמות סא. ב"ק לד. סוכה טו.], ה) [בהמ"ש ליתא ועי' ברכ' לחפקם, ו) פסחים מ:, ז) נחמ"ש: עם פסוקם, ח) [שם נב.], ט) [פסחים עו.], י) [לף מ:].

מוסף רש"י

מכבין גחלת של מתכת. לאו מת כיבוי היא ואסורה דרבנן היא לחיכא, ומקוס חיקן רבים לא גזרו רבנן (זבחים צא:). **אבל לא של עץ.** ואפי' ב"ק לג שמכחת כיבוי מן המוחה אלא מעושה בעשות פחמין בכיבוי ולריך לסס, דאל"ת מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור עליה. ויכיבוי זה לאו לוכך גופו הוא שיהיה לריך לו, דהלוחי אלא בא עלין, ודמי למוליכו את המת לפקוח עלין מלאכה שאינה לריכה לגופה חייב עליה. **מוליכו פחות פחות מארבע אמות.** עד שיסלקנו לגידי הר"ר כדי אלא מזיק (ביצה כח:). **שהעבירן.** מעל האור, מרותחין. ערב שבת עם תחיכה (פסחים מ:). **לא יתן לתוכן תבלין.** דלמי לחמון מבשל ומעמל מבשל מבלין נשבת (שם).

מוסף תוספות

א. דהא טעמי דפליגן נינהו, דאילו דבר שאין מתכוין, [אינו מתכוין] למלאכת איסור כלל ובמלאכת היתר הוא עסוק, ואפשר נמי דלא עביד איסורא כלל, ואילו מלאכה שאינה צל"ג, מתכוין הוא לעשות אותה מלאכה ממש ועושה אותה, אלא שאין כוונתו לעשותה לצורכה ולאותו דבר שבשבילה נקראת מלאכה במשכן. ר"ת"פ. ב. כדאמר לקמן בד"א בכוס דסתם כוס הוי כלי שני, ועוד דאי הוה כלי ראשון, מאי שנא מאמבטי, והיינו טעמא. תוס' ס"פ. ג. בצונן לתוך חמין. תוס' ס"פ. ד. לרב. תוס' ס"פ. ה. וא"כ ה"נ [חמין לתוך צונן]. ר"פ"ן. נימא דמבשל ליה עלין לתחתון בכדי קליפה, ותיאסר. פי' ס"ן. ו. דרב מודי הכא. תוס' ס"פ. ז. ורובא גבר. ר"פ"ן. ח. הקשו בתוספות, א"כ הא דרבא [דלא קפיד] פליגא אדרב נחמן, דהא רב נחמן פסק כר"ש, ואוקימנא לר"ש דאריאשא קאי שאוסר אפי' בכוס צונן לתוך החמין, ופסל כיון שאינו באמבטי הוי ככוס ואסור לתת בו צונן לתוך החמין, וי"ל דכי אוקימנא דר"ש אריאשא קאי. ר"פ"ן. ט. דספל ה"ה באמבטי. ר"פ"ן. י. א. נמצאת למד דאליבא דהלכתא אין הפרש בין נתינת צונן לתוך חמים או חמים לתוך צונן, דבאמבטי הכל אסור כר"ש בן מנסיא, ובכוס הכל מותר כב"ה וכדרבא דלא קפיד, ולא פליגא אדר' נחמן כלל. ר"פ"ן. יא. א"כ אין חילוק בין כוס לאמבטי. תוס' ס"פ. יב. דלאו אליבא דר"ש בן מנסיא אצטריכא לי' למתני' ולאו אליבא דהלכתא קאמר לה. ר"פ"ן. יג. דלאו אליבא דר"ש בן מנסיא אצטריכא לי' למתני' ולאו אליבא דהלכתא קאמר לה. ר"פ"ן. יד. ואסרי באמבטי. ר"פ"ן.

תום' ישנים

א) עוד נוכל לומר דממין לתוך צונן דוקא בכ"ש שרי ג"ש אבל בכלי לחמון אסור אפי' צונן לתוך חמין:

רבינו חננאל

ראקשינן [למימרא] דשמואל כר' שמעון והאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזוקו בה רבים אבל גחלת של עץ לא, ואילו ר"ש סבר אפילו של עץ מותר לפי שאין מתכוון לכבות אלא כדי שלא יזוק וכי תאי גוונא פטר ר' שמעון. ואסיקנא לעולם כר' יהודה סבירא ליה דאמר מלאכה שאינה צריכה גופה חייב עליה, [מיהו דבר שיש בו היזק לרבים כגון צידת נחש וכבוי גחלת של מתכת בזמן שהיא חמה והיא שחורה והרוחה אותה דומה שהיא צוננת לפי שאין בה אדמומית כגחלת לוחשת ונמצאו בני אדם ניזוקין בו לפיכך מותר. אבל הנחלת של עץ אם תסור אדמומיתה נכבת כבר ואינה מזקת ואם אדמומיתה בה כל הרואה אותה מתרחק ממנה, ומכל פנים אין אדם ניזוק שהשחורה כבר כבתה לפיכך המכבה אותה חייב, ולפיכך היה שמואל אוסר בגחלת של עץ. **ומדוקיה** אמר רבינא קוץ ברה"ר מוליכו פחות פחות מד' אמות. ואע"ג דרב ושמואל הילכתא כרב באיסורי, בהא קיי"ל כשמואל דאמר במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה, בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש, ומדרב אחא ורבינא שמעי' מיניייהו דהלכתא כר' שמעון. **פיסקא אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס בדי להפשירן.** ת"ר (לא יתן) [נותן] אדם חמין לתוך צונן [ולא צונן] לתוך חמין, ר"מ אומרין כר'. ואוקימנא להא דר"ש בן מנסיא שאוסר, כלומר לא נחלקו ב"ש וב"ה אלא אפילו ב"ה אוסרין. ואע"ג דאמר רב נחמן הלכתא כר' שמעון בן מנסיא, כיון דאמר רב הונא חזינא לרבא דלא קפיד דימנין, עביד כמר דימנין, עביד כמר מדתני ר' חייא, דתני ר' חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל כו'. **ורב** אשי מתרץ לה לרב הונא ואמר ליה מערה תניא, כלומר מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין, קיי"ל כוותייהו דאינון בתראי ומעשה רב. ולא דמו ספל ואמבטי וכוס למיחם, דאוקימנא ליה

ט) עי' ביתור דברי רבינו ז"ל בחידושי הרשב"ץ ז"ל ד"ה גחלת של מתכות ע"ש היטב.